

Pestprotocol

CBS De Scharmhof

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
Uitgangspunten Pestprotocol	4
Wat zijn de gouden spelregels op onze school	5
Wat is pesten.....	6
De betrokkenen	8
Taken / verantwoordelijkheden van betrokkenen in school	10
De procedure bij pesten	12
Voorkomen van pesten.....	15
Bijlage 1 De betrokkenen en adviezen	16
Bijlage 2 Contract.....	22
Bijlage 3 Groepscontract.....	23
Bijlage 4 Digitaal Pesten	24

Inleiding

Een school is een plaats waar kinderen leren en doen. Leren doe je van en met elkaar. Kinderen werken van nature graag samen. Het hebben van vriendjes en vriendinnetjes is voor kinderen een natuurlijk gegeven en een belangrijk onderdeel van hun sociale schoolleven.

De Scharmhof geeft kinderen de ruimte hiervoor en daarbij vooral de mogelijkheid zichzelf te blijven.

Waar wordt samengewerkt en geleerd geldt het principe van geven en nemen en accepteren dat de ander zichzelf mag zijn en blijven. Kinderen kunnen in hun handelen daartoe soms ongeremd en ongenueanceerd zijn.

Dat hoort bij hun ontwikkelingsfase naar volwassenheid.

In iedere sociale groep bestaat het aanzien van het sterkste of dominantste kind. Ook hier kunnen kinderen van nature goed mee omgaan. Zij accepteren hun rol vaak beter dan volwassenen veronderstellen.

Deze groepsprocessen worden bedreigend als het anders zijn van een kind niet echt wordt geaccepteerd. De groep of een deel daarvan keert zich openlijk tegen een leerling. Vaak zijn dit zichtbare uitingen die direct benaderbaar zijn. Ernstig wordt het als een groep zich keert tegen een kind op een manier die niet direct zichtbaar is in de vorm van pesten.

Pesten en alle gevolgen daarvan zijn een ernstige bedreiging van de persoonlijke vrijheid van ieder kind op school. Kinderen moeten zich op school vrij voelen. Iedere bedreiging daarvan is een zorg voor de school.

Wij voelen ons sterk met elkaar verbonden en verantwoordelijk voor de vrijheid en de veiligheid van alle kinderen.

De Scharmhof kiest voor een preventieve aanpak; dit betekent dat we een goed klimaat willen creëren en dat we gebruik maken van duidelijke omgangsregels. Het voorbeeld van de leerkracht en de ouders is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar accepteren van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies worden uitgesproken, waar leerlingen geaccepteerd worden in hun eigenheid, waar agressief gedrag niet getolereerd wordt en waar leerkrachten en ouders duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.

Dit protocol is de wijze waarop wij als school willen omgaan met pesten en een verantwoording van onze aanpak. We zullen de praktijk blijven toetsen aan dit protocol om adequaat te kunnen blijven streven naar de vrijheid en de veiligheid van al onze kinderen.

Uitgangspunten Pestprotocol

Uitgangspunt van het onderwijs op De Scharmhof is, dat we recht proberen te doen aan elk kind. Ieder kind is uniek en verschilt van andere kinderen. Onze school houdt dan ook rekening met die verschillen. Maar daar blijft het niet bij. We zien het als uitdaging zoveel mogelijk aan het specifieke van elk kind tegemoet te komen. En daarom richten we ons onderwijs zodanig in, dat kinderen hun eigen mogelijkheden leren ontdekken en toepassen.

Een veilige en stimulerende omgeving is voorwaardelijk om kinderen onderwijsinhoudelijk en socialemotioneel maximaal uit te kunnen dagen en prikkelen. Omdat pestgedrag een veilig schoolklimaat tegenwerkt, beperkt het de optimale ontwikkeling van de kinderen. Daarom bestempelen we pestgedrag als zeer schadelijk voor de ontwikkeling van de kinderen. Dit pestprotocol beoogt dan ook pestgedrag adequaat aan te pakken.

Wij verklaren het volgende:

1. Pesten is een groot probleem en moet als zodanig worden erkend door alle betrokken partijen:

- Gepeste kinderen,
- Pesters,
- De zwijgende middengroep,
- Team,
- Ouders/verzorgers.

2. Onze school heeft de inspanningsverplichting pestgedrag te voorkomen en indien nodig aan te pakken.

Alleen daardoor kan er een veilig pedagogisch klimaat bestaan.

3. Als er gepest wordt, hebben leerkrachten en ouders de plicht dat te signaleren, te erkennen en er duidelijk stelling tegen te nemen.

4. Om adequaat in te kunnen grijpen op een pestprobleem, is een goede samenwerking tussen ouders, leerkrachten en kinderen noodzakelijk. De manier waarop deze samenwerking vorm krijgt, is vastgelegd in een pestprotocol.

5. Directie en MR (namens ouders en team) verbinden zich aan het volgende:

- We pakken pesten aan door te werken met de vijf betrokken partijen,
- We maken leerlingen bewust van het bestaan én de zwaarte van pestgedrag door het item pesten een vaste plek te geven in de leerlijn sociaal emotionele ontwikkeling,
- We geven gerichte voorlichting aan alle ouders/verzorgers (*eerste schoolweek*: gesprek met de kinderen; *week 3*: voorlichting aan de ouders tijdens de informatieavond en *week 4*: vermelden in de weekbrief),
- We formuleren een praktisch, concreet en toegankelijk protocol voor alle betrokkenen stellen het vast en hanteren het ook daadwerkelijk,
- We stellen geld beschikbaar voor scholing en (les)materiaal,
- We evalueren het pestbeleid tweejaarlijks en stellen het waar nodig bij.

Wat zijn de gouden spelregels op onze school

De Gouden Spelregels in de school (weergegeven in een poster / picto kaarten).

1. Je accepteert een ander kind zoals hij/zij is.
2. Zorg ervoor dat je samen speelt en dat anderen niet steeds alleen hoeven te spelen.
3. Je gebruikt alleen spullen van een ander kind als je toestemming hebt van dat kind.
4. Je noemt iedereen bij zijn of haar naam.
5. Lachen om grappige situaties is prima, uitlachen is kwetsend.
6. Je blijft van elkaar af.
7. Heb je ruzie? Praat het dan eerst samen uit, lukt dat niet dan meld je dat bij de leerkracht of de hulpouder.
8. Bemoei je niet met een ruzie door zomaar partij te kiezen.
9. Als je ziet dat een ander kind gepest wordt vertel je dat aan de leerkracht en/of de overblijfouder. Dat is geen klikken.
10. Praat er thuis en op school over dat je gepest wordt, hou het niet geheim!

Wat is pesten

Plagen en pesten, wat is het verschil?

Er is sprake van plagen als kinderen aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag onschuldig uitnodigt om iets terug te geven. Het gaat om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is zelfs sprake van pedagogische waarde. Door elkaar uit te dagen leren kinderen met conflicten om te gaan: een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt.

Pesten, daarentegen, is een systematische, psychologische of fysieke handeling van geweld door personen tegen één of meer klasgenoten, die niet (langer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen. Het structurele karakter vraagt om beleid: een kortlopend project of activiteit zet meestal onvoldoende zoden aan de dijk.

Pesten heeft duidelijke kenmerken:

- Het gebeurt opzettelijk;
- Het is bedreigend en bedoeld om schade toe te brengen (fysiek, materieel of mentaal);
- Er is altijd sprake van een ongelijke machtsverhoudingen (fysiek of verbaal sterkere personen kiezen minder weerbare personen als slachtoffer);
- Het gebeurt systematisch;
- Het houdt niet vanzelf op en wordt eerder erger als niet wordt ingegrepen.

Pesten is van alle tijden en komt in alle groepen en culturen voor. Het is een typisch menselijke ondeugd die altijd verborgen aanwezig is en steeds weer de kop kan opsteken.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

Verbaal:

- Vernederen: "Haal jij de ballen maar uit de bosjes- je voetbalt niet goed genoeg om echt mee te doen"
- Schelden: " viespeuk, etterbak, mietje" enz.
- Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je."
- Belachelijk maken, uitlachen (bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas)
- Kinderen een bijnaam geven (op grond van als negatief ervaren kenmerken: rooie, dikke, dunne, enz.)
- Gemene briefjes (om een kind uit een groepje te isoleren of steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind)

Fysiek:

- Trekken, duwen, spugen, schoppen, laten struikelen, krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- Een kind achterna blijven lopen of opwachten
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen
- Een kind dwingen om bezit af te geven
- Iemand dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen

Isolatie:

- Steun zoeken bij anderen, zodat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingen
- Buitensluiten: niet mee laten doen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.

Stelen of vernielen van bezittingen:

- Schoolspullen, kleding of speelgoed afpakken
- Spullen beschadigen en kapotmaken: boeken, schooltas, banden van de fiets enz.

Maar er zijn ook nieuwere vormen van pesten: digitaal pesten. Met bijvoorbeeld e-mail, MSN en de mobiele telefoon kunnen pesters hun slachtoffers nog meer lastigvallen. Het digitale pesten verschilt in bepaalde opzichten van het "traditionele" pesten; het kan namelijk op afstand, anoniem en non-stop. Verder valt op dat het taalgebruik bij deze manier van pesten door de anonimiteit veel harder is. Bij dit protocol zit de bijlage "Digitaal Pesten".

De betrokkenen

Bij pesten en het ingrijpen op pesten zijn 5 groepen betrokken: het gepeste kind, de pester(s), de meeloper(s), de ouders/verzorgers en de leerkracht(s).

1) Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans gepest te worden dan anderen. Soms komt dat door uiterlijke kenmerken maar vaker heeft het te maken met gedrag, de wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt.

Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan leeftijdgenoten. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep. Ze durven weinig te zeggen uit angst uitgelachen te worden. De angst en onzekerheid worden versterkt door het pestgedrag. Het kind komt nu in een vicieuze cirkel waar het zonder hulp niet meer uitkomt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in de omgeving waarin ze gepest worden geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met leeftijdgenoten. Jongens die worden gepest horen bijna nooit tot de motorisch beter ontwikkelde kinderen.

2) De pester(s)

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek sterk. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en reageren vaak met dreiging of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken populair, maar ze dwingen hun populariteit af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Zo krijgen ze andere kinderen mee bij het gedrag naar een Slachtoffer.

Pesters hebben feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich al vergissen, gaan ze direct op zoek naar een volgend Slachtoffer.

De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: Je bent voor of je bent tegen me.

Hier gaat een grote dreiging vanuit. Niemand wil immers zelf gepest worden door de "machtige pester". Regelmatig is de pester een kind dat in een andere situatie zelf Slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer gepest te worden, kan een kind zich in een andere omgeving juist als pester gaan opstellen en manifesteren.

Meisjes pesten minder openlijk en subtieler dan jongens. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes opereren minder individueel – meer met groepsvorming.

Fysiek geweld komt bij deze groep pesters veel minder voor. Ook pesters hebben, op termijn, last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht.

3) De meeloper(s)

De meeste kinderen zijn niet in de actieve rol van pester betrokken bij het pesten. Sommige kinderen houden wat afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Zij zijn de zogenaamde meelopers. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt of die niet willen weten dat er gepest wordt.

Een van de kenmerken van een meeloper is de grote angst om zelf in de Slachtofferrol te geraken. Maar een meeloper kan stoer gedrag ook wel interessant vinden en denken in populariteit mee te kunnen liften met de pester. Meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden.

Als kinderen actiever gaan meepesten in een groep, voelen ze zich minder betrokken/ verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht. Het individueel denken komt dan op een steeds lager pitje te staan.

Gebleken is dat het *absoluut zin heeft om op te staan tegen pesten*. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen pesters zeggen dat ze moeten ophouden, verandert de situatie aanzienlijk. Het pesten wordt direct minder vanzelfsprekend en draagt bovendien grotere risico's met zich mee. De situatie voor met name meelopers verandert door de signalering van het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag. Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol.

4) De ouders/verzorgers

Ook ouders/verzorgers kunnen een belangrijke rol spelen bij pesten.

Ouders van kinderen die gepest worden zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. Zij willen maar een ding: dat het pesten stopt. Ouders van gepeste kinderen ervaren onmacht, maar onmacht is niet altijd een goede leidraad tot rationeel handelen.

Ouders van pesters of meelopers hebben vaak moeite om hun kind in die rol te zien. Sommige ouders zien de ernst van de situatie onvoldoende in en vertalen het gedrag van hun kind als weerbaar gedrag. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken. Behalve de pester moeten zijn/haar ouders dus vaak ook doordrongen worden van het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag.

Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat hun eigen kind duidelijk te maken dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Mede in het belang van de opvoeding en ontwikkeling van hun eigen kind.

5) De leerkrachten

De leerkrachten hebben een sleutelrol in de aanpak van pesten. Zij zijn de eerst verantwoordelijken voor de aanpak op school. Van de leerkrachten wordt verwacht dat zij vroegtijdig signaleren en effectief bestrijden. Verder wordt van hen verwacht dat zij signalen van ouders serieus nemen.

De intern begeleider kan de leerkracht ondersteunen bij het in kaart brengen van het pestgedrag.

Taken / verantwoordelijkheden van betrokkenen in school

Alle mensen die in onze school aanwezig zijn, hebben een taak en een betrokkenheid als het pesten betreft.

In het schema hieronder staat – per betrokken groep – wat die verantwoordelijkheden zijn.

Ouders algemeen	<ul style="list-style-type: none"> • Als een kind vertelt dat iemand gepest wordt, vragen wat het kind signaleert • Het eigen kind tips geven om het gepeste kind hulp te bieden. • Pesten melden bij de leerkracht
Ouders van het gepeste kind	<ul style="list-style-type: none"> • Je kind vragen wat hij/zij voelt en ervaart • De regelmaat van het pesten proberen te ontdekken • Je kind proberen tips te geven en hulp te bieden • Pesten bij de leerkracht melden en afspreken hoe je het kind samen een gevoel van veiligheid kunt bieden.
Ouders van de pester	<ul style="list-style-type: none"> • Met je kind in gesprek proberen te komen en te blijven • De reden van het pesten proberen te achterhalen • Grenzen en sancties stellen • Samen oplossingen proberen te zoeken • Je kind eventueel aanmelden voor een sociale vaardigheidstraining
Pleinwachten en toezichthouders	<ul style="list-style-type: none"> • Let goed op de kinderen • Neem elk kind en elke situatie serieus • Meld afwijkend gedrag bij de leerkracht van het kind Noteer incidenten in de map voor incidenten registratie • Probeer kinderen samen in gesprek te brengen • Ben alert op pestgedrag
Leerkracht (zet voor de <i>invalleerkracht</i> een korte notitie in de klassenmap; verwijst daarbij naar de parallelcollega / directie).	<ul style="list-style-type: none"> • Bespreek aan het begin van het schooljaar de schoolregels en afspraken met de groep. • Noteer pestgedrag in het digitaal leerling volgsysteem om inzicht te krijgen in pestgedrag • Bied het gepeste kind bescherming, let extra op dit kind, overleg met andere leerkrachten i.v.m. pleinwacht, informeer de ouders van het gepeste kind, bespreek het pestgedrag met de groep • Mobiliseer de middengroep: maak kinderen via groepsgesprekken attent op pestgedrag en bespreek dat zij ook een rol kunnen spelen • Maak een handelingsplan en plan evaluatiemomenten met alle betrokkenen (kinderen en ouders); vanaf Procedure punt

	<p>4 en i.o. met de intern begeleider</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adviseer bij het inschakelen van externe hulp (CED, schoolarts, schoolmaatschappelijk werk, sova-training)
IB (Intern Begeleider)	<ul style="list-style-type: none"> • Bespreekt samen met de leerkracht de problemen • Brengt de problematiek duidelijk in kaart • Ondersteunt de leerkracht bij het maken van de stappen en de handelingsplannen. • Neemt het proces van de leerkracht over als het pesten niet stopt(in overleg / samenwerking met de groepsleerkracht). • Voert ouder- en kindgesprekken
Kinderen	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Als je ziet dat iemand gepest wordt:</i> Zeg tegen de pester dat hij/zij moet stoppen, stopt hij/zij niet, ga dan naar de leerkracht of de overblijfouder. Dit is geen klikken!!! • <i>Als je zelf gepest wordt:</i> Vertel het tegen je leerkracht en thuis. Zeg tegen de pester dat hij/zij moet stoppen. Als je niets zegt, kunnen anderen je ook niet helpen. • <i>Pester of plager:</i> Pesten is nooit leuk! De ander voelt zich gekwetst en niet veilig. Plagen is samen lachen. Als de ander een grapje niet leuk vindt, luister dan en stop.
Directie	<ul style="list-style-type: none"> • Op de hoogte zijn van de zaken die in school spelen. In eerste instantie lost de leerkracht het pestprobleem op volgens het stappenplan. Indien nodig wordt de directeur ingeschakeld. • De leerkracht bij gesprek uitnodigen als ouders de directeur willen spreken over een pestprobleem. • Sancties van langdurig pestgedrag met de betrokkenen bespreken en indien nodig in gang zetten • Tweejaarlijks het pestprotocol in een teamvergadering evalueren en eventueel aanpassen.

De procedure bij pesten

Als er bij ons op school gepest wordt, treedt een procedure in werking. In de onderstaande tabel staan de verschillende stappen van de procedure beschreven.

	STAP	WAT IS AANLEIDING	WIE ACTIE	MAATREGEL	
	1	Ruzie/pesten	Kinderen zelf	<ul style="list-style-type: none"> • Met elkaar praten (spelregels school). 	
Op School	2A	Eén van de kinderen komt er niet uit in stap 1 (op school).	Betreffende kind + de leerkracht (LKR.)	<ul style="list-style-type: none"> • Kind meldt bij eigen LKR. • LKR. voert gesprek met beide kinderen 	
	2B	Eén van de kinderen komt er niet uit in stap 1 (op het schoolplein).	Betreffende kind + Pleinwacht (PW)	<ul style="list-style-type: none"> • Kind meldt bij PW • PW voert gesprekken met beide kinderen • PW meldt aan betreffende LKR. • PW noteert in incidentenregistratie • LKR. checkt of ruzie naar tevredenheid kind is opgelost. 	
	3A	Ruzies / pesten houdt aan	Betreffende kinderen + LKR.	<ul style="list-style-type: none"> • Gesprek met beide kinderen • Persoonlijk contract met ieder van de kinderen (dossier) • LKR. informeert ouder(s) + kopie contract betreffende kind. • LKR. bespreekt casus in de klas 	Dossier
2 weken	3B	Monitoring contractnakoming uit stap 3A	LKR.	<ul style="list-style-type: none"> • LKR. monitort contractinvulling van betreffende kind gedurende 2 weken (dagelijks) • Bij verbetering wordt teruggevallen naar fase 2 • Bij geen verbetering stap 4 	Dossier

2 weken	4A	Ondanks contract blijft pesten aanhouden	Betreffende kinderen + LKR.	<ul style="list-style-type: none"> • Gesprek met ieder kind afzonderlijk • Eigen LKR. stelt plan op met fase 1 van consequenties (+ nablijven, opdracht, nadere afspraken) en LKR. geeft pester toelichting • LKR. van de pester informeert ouder(s) 	Dossier Fase 1
	4b	LKR. komt er niet uit in 4A	IB-er met betreffende kinderen	<ul style="list-style-type: none"> • Gesprek met ieder kind afzonderlijk • Nadere analyse met ouder(s) van beide kinderen erbij • IB-er stelt plan op met fase 1 van consequenties (= nablijven, opdracht, nadere afspraken) en IB-er geeft pester toelichting • IB-er informeert LKR. • IB-er informeert / mobiliseert schoolmaatschappelijk werk i.o.m. ouder(s) 	Dossier
	4c	Monitoring plan/afspraken uit 4a en/of 4b	LKR. en/of IB-er met betreffende kind	<ul style="list-style-type: none"> • LKR. (stap 4a) of IB-er (stap 4 c) beoordeelt gedurende 2 weken de uitvoering van het plan en legt resultaten schriftelijk vast. • Lkr. of IB-er evalueert na 2 weken en trekt een eindconclusie • Bij verbetering: terugval naar stap 3 • Bij onvoldoende of geen verbetering: door naar stap 5 • LKR. en/of IB-er informeert ouder(s) 	

4 weken	5a	Ondanks stap 4 geen of onvoldoende verbetering	Ouders + directie + LKR.	<ul style="list-style-type: none"> • Fase 2 consequenties (= gesprek met ouders met formeel verzoek om medewerking aan oplossing + vastlegging gesprek) + toelichting aan ouder(s) • Vastleggen gemaakte afspraken • Melden aan leerplichtambtenaar door directie • Eventueel informeren huisarts door ouder(s) 	Dossier Fase 2
	5b		Ouder(s) + betreffende kind (pester) + eigen LKR.	<ul style="list-style-type: none"> • Schriftelijk vastgelegde afspraken uit stap 5a delen met kind 	Dossier
	5c	Monitoring gemaakte afspraken uit 5A	Ouder(s) + eigen LKR.	<ul style="list-style-type: none"> • 1^e week dagelijks contact tussen LKR. en ouder(s); mondeling, telefonisch, heen en weer schrift.... LKR. legt resultaten in dossier vast (eind v.d. week) • Opvolgende 3 weken aan het eind van iedere week contact tussen LKR. en ouders. LKR. legt de resultaten vast. • LKR. trekt eindconclusie op basis van gemaakte afspraken en vastgelegde resultaten. Eindconclusie <u>positief</u> (= duidelijke verbetering: monitoring wordt afgebouwd binnen gezamenlijk vast te stellen termijn) + terugvallen naar stap 4 Eindconclusie negatief (= onvoldoende tot geen verbetering): over naar stap 6 	Dossier

Na 8 weken	6	Schorsing	Ouders + directie + LKR.	<ul style="list-style-type: none"> • Directeur brengt op grond van de onvoldoende resultaten uit stap 5C ouders formeel van de fase 3 consequenties (=schorsing) op de hoogte (inclusief schriftelijke bevestiging van dit gesprek) • Directeur informeert de leerplichtambtenaar 	Dossier Fase 3
------------	---	-----------	--------------------------	---	-----------------------

Voorkomen van pesten

Om pesten te voorkomen moeten we als school preventieve maatregelen nemen. In onze school hebben we daartoe de volgende zaken ingevoerd:

- Ieder schooljaar stelt elke groep in de eerste schoolweek een groepscontract op [Bijlage 4 Groepscontract] , waarin ze met elkaar vaststellen dat ze de gouden regels zoveel mogelijk zullen toepassen. Ze maken hier een mooi werkdocument van en zullen deze allemaal ondertekenen;
- Ieder schooljaar is er aan het begin van het jaar een informatieavond. Op deze avond zal de leerkracht het pestprotocol en het groepscontract bespreken en waar nodig toelichten;
- In week 4 van het schooljaar wordt het pestprotocol gemeld in de weekbrief
- Voor kinderen die willen praten over pesten is er een vertrouwenspersoon aangesteld. Dat is voor onze school Heleen van Stokkum. Kinderen kunnen na schooltijd bij haar terecht.
- Team en directie zijn op zoek naar een leerlijn voor sociale vaardigheden en veiligheid. Bovendien wordt er gezocht naar een geschikte vragenlijst voor leerlingen waarbij zij kunnen aangeven hoe hun beleving van veiligheid op school is. Hiervoor is een werkgroep opgericht bestaande uit de directie en twee teamleden. De werkgroep doet een voorstel aan het team in juni 2016.

Bijlage 1 De betrokkenen en adviezen

Bij pesten en het ingrijpen op pesten zijn 5 groepen betrokken: het gepeste kind, de pester(s), de meeloper(s), de ouders/verzorgers en de leerkracht(s).

1) Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans gepest te worden dan anderen. Soms komt dat door uiterlijke kenmerken maar vaker heeft het te maken met gedrag, de wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt. Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan leeftijdgenoten. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep. Ze durven weinig te zeggen uit angst uitgelachen te worden. De angst en onzekerheid worden versterkt door het pestgedrag. Het kind komt nu in een vicieuze cirkel waar het zonder hulp niet meer uitkomt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in de omgeving waarin ze gepest worden geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met leeftijdgenoten. Jongens die worden gepest horen bijna nooit tot de motorisch beter ontwikkelde kinderen.

Het signaleren van pesten:

Kinderen die gepest worden zeggen dat niet zo makkelijk tegen ouders of de leerkracht. Zij zijn bang dat ze niet serieus worden genomen, dat ze als 'zwak' gezien worden of dat het pesten zal verergeren. Het is daarom belangrijk alert te zijn op de volgende signalen:

- Bang zijn om naar of van school te gaan
- Niet naar school willen en voortdurend smoesjes verzinnen
- Smeken om naar school gebracht te worden
- Elke dag een andere route naar school kiezen
- Lkr.echter presteren dan normaal
- Met kapotte spullen of kleren thuiskomen
- Teruggetrokken gedrag vertonen
- Agressief worden naar andere kinderen toe
- Stoppen met eten
- Buikpijn of hoofdpijn
- Zichzelf in Lkr.aap huilen
- Nachtmerries
- Schrammen, blauwe plekken
- Geld vragen (om de pester af te lossen)
- Weigeren te zeggen wat er aan de hand is
- Niet kloppende verklaringen geven over bovenstaande

Signalen kunnen soms alleen thuis of juist alleen op school worden waargenomen. Dat betekent dat zowel ouders als leerkrachten alert en open moeten zijn

2) De pester(s)

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek sterk. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en reageren vaak met dreiging of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken populair, maar ze dwingen hun populariteit af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Zo krijgen ze andere kinderen mee bij het gedrag naar een slachtoffer.

Pesters hebben feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich al vergissen, gaan ze direct op zoek naar een volgend slachtoffer.

De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: Je bent voor of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging vanuit. Niemand wil immers zelf gepest worden door de "machtige pester". Regelmatig is de pester een kind dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer gepest te worden, kan een kind zich in een andere omgeving juist als pester gaan opstellen en manifesteren.

Meisjes pesten minder openlijk en subtieler dan jongens. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes opereren minder individueel – meer met groepsvorming. Fysiek geweld komt bij deze groep pesters veel minder voor.

Ook pesters hebben, op termijn, last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht.

Het signaleren van pesten:

Om het pesten tegen te gaan, moeten leerkrachten weten óf en hoe er wordt gepest. Ze doen dat allereerst door steeds bedacht te zijn op signalen die kunnen wijzen op pestgedrag. Veel voorkomende pesterijen zijn:

- volstrekt doodzwijgen
- isoleren
- psychisch en/of fysiek mishandelen
- een kring vormen of insluiten in de klas, op de gang of op het schoolplein
- buiten school opwachten
- slaan of schoppen
- klopjachten organiseren
- op weg van en naar school achterna rijden
- naar het huis van het Slachtoffer gaan
- als slaaf behandelen
- nooit de echte naam van een klasgenoot gebruiken, maar een bijnaam
- voortdurend zogenaamd leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- bezittingen afpakken of stukmaken
- cadeaus eisen of geld afpersen
- jennen
- het slachtoffer voortdurend de schuld van iets geven
- het slachtoffer steeds uitschelden of tegen hem/haar schreeuwen

- opmerkingen maken over kleding of uiterlijk
 - beledigen
 - briefjes doorgeven
 - kettingbrief schrijven
 - e-mails of sms-berichten met een bedreigende of beledigende inhoud versturen
 - beledigende afbeeldingen van het Slachtoffer digitaal verspreiden of op het internet plaatsen
 - steeds (mobiel) bellen
 -
- Deze lijst is vanzelfsprekend niet uitputtend.

3) De meeloper(s)

De meeste kinderen zijn niet in de actieve rol van pester betrokken bij het pesten. Sommige kinderen houden wat afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Zij zijn de zogenaamde meelopers. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt of die niet willen weten dat er gepest wordt.

Een van de kenmerken van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar een meeloper kan stoer gedrag ook wel interessant vinden en denken in populariteit mee te kunnen liften met de pester. Meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden.

Als kinderen actiever gaan meepesten in een groep, voelen ze zich minder betrokken / verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht. Het individueel denken komt dan op een steeds lager pitje te staan.

Gebleden is dat het *absoluut zin heeft om op te staan tegen pesten*. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen pesters zeggen dat ze moeten ophouden, verandert de situatie aanzienlijk. Het pesten wordt direct minder vanzelfsprekend en draagt bovendien grotere risico's met zich mee. De situatie voor met name meelopers verandert door de signalering van het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag. Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol.

4) De ouders/verzorgers

Ook ouders/verzorgers kunnen een belangrijke rol spelen bij pesten.

Ouders van kinderen die gepest worden zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. Zij willen maar een ding: dat het pesten stopt. Ouders van gepeste kinderen ervaren onmacht, maar onmacht is niet altijd een goede leidraad tot rationeel handelen.

Ouders van pesters of meelopers hebben vaak moeite om hun kind in die rol te zien. Sommige ouders zien de ernst van de situatie onvoldoende in en vertalen het gedrag van hun kind als weerbaar gedrag. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken. Behalve de pester moeten zijn/haar ouders dus vaak ook doordrongen worden van het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag.

Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat hun eigen kind duidelijk te maken dat er iets aan het pesten gedaan moet worden.

Mede in het belang van de opvoeding en ontwikkeling van hun eigen kind.

Wat kunnen ouders doen als zij merken dat hun kind gepest wordt:

- Neem het probleem serieus; het kan ieder kind overkomen
- Laat uw kind voortdurend weten dat u van hem houdt
- Bespreek het probleem met de direct betrokken leerkracht van het kind
- Lees samen met het kind literatuur over pesten op school
- Beloon het kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen (laat het kind merken dat het ook sterke kanten of eigenschappen heeft)
- Maak complimenten elke keer als het kind iets goed doet
- Stimuleer het kind tot het beoefenen van een sport, zodat hij of zij in een spel of motorische vaardigheid kan uitblinken
- Blijf in gesprek met het kind
- Geef aan dat het kind in eerste instantie het beste niet kan reageren
- Bespreek welke situaties het kind het beste kan vermijden
- Steun het kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt
- Laat het kind opschrijven wat het heeft meegemaakt
- Leer het kind voor zichzelf op te komen
- Geef het kind verantwoordelijkheden
- Bedenk samen met het kind antwoorden of pakkende opmerkingen
- Stimuleer het ontwikkelen van sociale vaardigheden
- Laat het kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining (een training van JGZ moet worden aangevraagd via jeugdzorg, schoolmaatschappelijk werk of de huisarts)

Adviezen van de school aan ouders van pesters:

- Neem het probleem serieus en raak niet in paniek; elk kind loopt kans pester te worden
- Praat met het kind om achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen
- Maak het kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- Besteed aandacht aan het kind
- Stimuleer het kind tot sport om zijn agressie vreedzaam kwijt te kunnen
- Schakel eventueel deskundige hulp in.

Adviezen van de school aan alle andere ouders:

- Neem het probleem serieus, het kan ieder kind overkomen
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- Maak het tot een gezamenlijk probleem
- Praat met het kind over school, over de relaties in de klas en over wat leraren doen
- Vraag het kind af en toe of er in de klas wordt gepest
- Koppel informatie van het kind terug naar school (wie pest, wat gebeurt er en waarom; ouders hebben een belangrijke signalerende taak)
- Corrigeer het kind als het voortdurend anderen buitensluit of als het meedoet met pesten
- Geef als ouder het goede voorbeeld: wees niet neerbuigend of respectloos ten opzichte van anderen
- Leer het kind voor anderen op te komen

5) De leerkracht(s)

De leerkrachten hebben een sleutelrol in de aanpak van pesten. Zij zijn de eerst verantwoordelijken voor de aanpak op school. Van de leerkrachten wordt verwacht dat zij vroegtijdig signaleren en effectief bestrijden. Verder wordt van hen verwacht dat zij signalen van ouders serieus nemen.

De intern begeleider kan de leerkracht ondersteunen bij het in kaart brengen van het pestgedrag.

Wat doet de leerkracht voor het gepeste kind:

Veel van de tips voor ouders gelden ook voor de leerkracht. Maar de rol van de leerkracht gaat verder omdat deze meer zicht heeft op de andere betrokken groepen (de pester en de zwijgende middengroep).

Bovendien kent de leerkracht het gepeste kind misschien op een andere manier dan de ouders. Daarom zet de leerkracht (naast in acht neming van bovenstaande tips) het volgende stappenplan in werking.

- 1. *Neem het probleem serieus*
- 2. *Voer een gesprek met het slachtoffer* Het is van belang dat de leerkracht een serieuze luisterhouding aanneemt. Niet het gedrag van het slachtoffer moet veranderd worden, maar dat van de pester. De leerkracht probeert samen met het kind oplossingen en manieren te vinden waardoor het kind weerbaarder wordt en zich kan beschermen
- 3. *Voer een gesprek met de pester* De leerkracht probeert de oorzaken boven tafel te krijgen en laat duidelijk merken dat pesten niet geaccepteerd wordt
- 4. *Voer gesprekken met omstanders* (de zwijgende middengroep) De leerkracht bespreekt met de kinderen welke rol zij kunnen vervullen in het geval van pesten
- 5. *Neem gepaste maatregelen*
- 6. *Voer een gesprek met de ouders over de voortgang*
- 7. *Bespreek de kwestie in het team.* Pesten is een schoolbreed probleem. Daarom dienen andere betrokken personen (in dezelfde bouw en de vak- en invalleerkrachten) op de hoogte te zijn van pestproblemen
- 8. *Maak een verslag van de incidenten*, van de gesprekken en genomen maatregelen Op schrift gestelde gesprekken, maatregelen en incidenten geven houvast bij de gesprekken en een eventueel patroon kan beter herkend worden. Bovendien is bij de overdracht aan het einde van het schooljaar de volgende leerkracht goed op de hoogte

Wat doet de leerkracht met de pester:

- *Ook pesters hebben recht op hulp.* Zij zijn immers niet in staat op een normale manier met anderen om te gaan. Die hulp kan bestaan uit :
 1. De leerkracht heeft een gesprek met de pester op basis van het protocol. In dit gesprek wordt ondubbelzinnig aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op school. Van het gesprek wordt een schriftelijk verslag gemaakt en in een handelingsplan worden duidelijke afspraken vastgelegd.
 2. De leerkracht meldt het pestgedrag binnen het team zodat al het personeel alert kan reageren.

3. Ook van eventuele latere gesprekken met de pester en /of ouders/verzorgers worden verslagen gemaakt.
4. Als er hierna nog geen oplossing voor het probleem bestaat, voert de leerkracht een aantal probleemoplossende gesprekken met de leerling. Er wordt in de gesprekken geprobeerd de oorzaak van het pesten te achterhalen en de pester gevoelig te maken voor wat hij/zij aanricht bij het gepeste kind.
5. School kan zonodig de hulp invoeren van anderen.

Wat doet de leerkracht met meelopers en andere kinderen:

De zwijgende middengroep is, als eerder beschreven, van cruciaal belang in de aanpak van het pestprobleem.

Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben kinderen die pesten immers veel minder te vertellen.

Deze middengroep is zowel door de leerkracht als door ouders relatief eenvoudig te mobiliseren.

Tips:

- De leerkracht wijst de leerlingen in met name hogere groepen op hun verantwoordelijkheid.
- De leerkracht neemt bij het bespreken van pestgedrag niet de peestsituatie in de klas als uitgangspunt, maar bespreekt pesten bijvoorbeeld aan de hand van een krantenknipsel, een tv-uitzending, een website, een brief van een leerling van een andere school
- Bij lessen over pesten heeft de leerkracht een voorbeeldfunctie. Er wordt minder gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar. Waar aanvaarding van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies worden uitgesproken, waar leerlingen in hun eigenheid worden gerespecteerd, waar agressief gedrag van leerlingen, ouders en leraren niet wordt geaccepteerd en waar leraren duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.

Bijlage 2 Contract

Afsprakenkaart

naam:

datum:

Een afspraak maken met elkaar:

b.v.

Als een van ons beiden zich kwaad voelt worden moet de ander stoppen. Wij spreken af dat als je je echt boos voelt je het woord tegen de ander zegt. De ander stopt dan direct en loopt weg.

De afspraak voor naam kind 1:

.....
.....
.....

De afspraak voor naam kind 2:

.....
.....
.....

Iedere week komen we even bij elkaar om de
Wij gaan goed ons best doen. Als het lukt dan mogen wij:

.....

Als we toch dan.....:

.....

We evalueren op.....

handtekening:

kind 1:

kind 2 :

leerkracht:

Bijlage 3 Groepscontract

Wij van groep:, vinden de onderstaande gouden regels belangrijk en willen deze dagelijks (gaan) toepassen op onze school.

De Gouden Spelregels in de school:

- 1) Je accepteert een ander kind zoals hij/zij is
- 2) Zorg ervoor dat je samen speelt en dat anderen niet steeds alleen hoeven te spelen.
- 3) Je gebruikt alleen spullen van een ander kind als je toestemming hebt van dat kind.
- 4) Je noemt iedereen bij zijn of haar naam.
- 5) Lachen om grappige situaties is prima, uitlachen is kwetsend
- 6) Je blijft van elkaar af
- 7) Heb je ruzie? Praat het dan eerst samen uit, lukt dat niet dan meld je dat bij de leerkracht of de hulpouder
- 8) Bemoei je niet met een ruzie door zomaar partij te kiezen.
- 9) Als je ziet dat een ander kind gepest wordt vertel je dat aan de leerkracht of hulpouder. Dat is geen klikken.
- 10) Praat er thuis en op school over dat je gepest wordt, hou het niet geheim!

Datum:

Handtekeningen:

Bijlage 4 Digitaal Pesten

Vormen van digitaal pesten

Anonieme berichten versturen via MSN en SMS, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen, happy slapping, en het versturen van een e-mail bom. 20% van de leerlingen heeft te maken met digitaal pesten.

Effecten

De effecten van digitaal pesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan zijn soms niet meer te verwijderen.

Verantwoordelijkheid van de school

Soms gebeurt pesten buiten de school. Toch heeft de school er veel last van. Het ruziën en pesten gaat op school door. Schoolresultaten lijden eronder. Er ontstaat een onveilig klimaat. Kinderen kunnen minder goed leren. Pesten heeft effect op het schoolklimaat.

Hoe kun je digitaal pesten voorkomen?

1. Toepassen en actualiseren van het pestprotocol.
2. Leerlingen bewust maken van de gevaren op internet, de effecten van digitaal pesten en de strafbare feiten.
3. Afspreken van internetgedrag en samen met de leerlingen regels maken.
4. Pesten bespreekbaar maken in de klas en leerlingen elkaar daarop laten aanspreken. Voor leerlingen: [Tips tegen digitaal pesten](#).
5. Sancties van het pestprotocol consequent toepassen. Dit betekent concreet stap 1 t/m 4; ten aanzien van stap 5 en 6 kan de school alleen een "zeer dringend advies" geven. Het instellen van sancties ligt immers op het terrein van de ouders.
6. Bewustingwording van medewerkers in de school (ook onderwijsondersteunend personeel) is noodzakelijk. Een bijeenkomst zorgt dat medewerkers up to date met hun kennis zijn.
7. Ouders informeren door een ouderavond. Ouders zijn in het algemeen niet goed op de hoogte van wat hun kind op internet doet. Alleen door met de ouders samen te werken is digitaal pesten aan te pakken.
8. Laat leerlingen het Diploma Veilig Internet behalen, zie de website [Ik Surf Veilig](#).

Hoe kun je digitaal pesten aanpakken?

- Voorbeeld 1 Een douchefoto(na de gymnastiekles) van een leerling is op het internet geplaatst:

Luister naar de leerling.
Toon begrip en veroordeel niet.
Neem contact met de ouders op.
Meld dit bij de contactpersoon of vertrouwenspersoon.
Meld dit bij de provider met verzoek tot verwijdering van de foto. Zet jouw provider in dit emailadres: abuse@provider.nl
Adviseer de ouders aangifte bij de politie te doen.
Probeer de dader te achterhalen.
Voer maatregelen richting dader uit.

- Voorbeeld 2 Een leerling wordt steeds lastig gevallen (stalking):

Leer de leerling assertief te zijn: nee zeggen, contact afsluiten.
De leerling niet laten ingaan op de stalker.
Breng de ouders op de hoogte.
Adviseer de ouders en de leerling om bewijslast te verzamelen.
Adviseer de ouders aangifte bij de politie te doen.

- Voorbeeld 3 Over een leerling wordt geroddeld via MSN:

Geef steun en luister naar de leerling.
Adviseer de leerling berichten te bewaren en op te slaan.
Probeer de dader te achterhalen via systeembeheerder en slachtoffer.
Bespreek het met de mentor/trouwenspersoon.
Spreek de pesters aan.
Voer eventueel een klassengesprek.
Neem contact met de ouders op.
Probeer de dader op te sporen Soms is de identiteit van de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Je gebruikt daarvoor de zogenaamde logfiles van de school-server (centrale computer). Vanzelfsprekend heb je daar wel (technische) ondersteuning van een ICT-coördinator, systeembeheerder, en/of externe beheerder voor nodig.
Ga na wanneer het bericht verstuurd is en welke klas op dat moment gebruik maakte van de computers. De stijl van het bericht en eventuele taalfouten kunnen de dader verraden. De dader kan wellicht ook worden gevonden door in de klas te praten over wat er is gebeurd. Soms is het niet mogelijk een dader te achterhalen en zit er niets anders op dan het effect te minimaliseren. Dat kan het beste door het slachtoffer op het hart te drukken niet te reageren op haatmail of andere ongewenste berichten.

Blokkeren van afzenders

Sommige programma's hebben de mogelijkheid om specifieke afzenders te blokkeren. Verwijs ouders naar onderstaande websites voor meer informatie. Op den duur loont het wellicht de moeite de leerling een nieuw mailadres te geven. Vertel je leerlingen dat ze altijd heel voorzichtig moeten zijn met het doorgeven van hun mailadres aan anderen.

Digitaal pesten is strafbaar

Er zijn verschillende vormen van digitaal pesten die strafbaar zijn. Daar kun je hier meer over lezen: [Digitaal pesten wat is strafbaar?](#) Leerlingen realiseren zich dat vaak niet. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld.

Informatieve websites over digitaal pesten

www.mijnleerlingonline.nl

www.dekinderconsument.nl

www.iksurfveilig.nl